

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS DĖL AMŽIAUS UAB „GURMANŲ KLUBAS“ DARBO SKELBIME

2017 m. lapkričio 30 d. Nr. (17)SN-233)SP-97

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau ir – Tarnyba) 2017 m. lapkričio 9 d. buvo gautas skundas, kuriuo pranešta apie lygių galimybių pažeidimą. Pareiškėja teigia ieškodama darbo radusi jai tinkantį indų plovėjos darbą pagal UAB „Gurmanų klubas“ (toliau ir – įmonė) darbo skelbimą (toliau ir – darbo skelbimas), publikuotą darbo.lt svetainėje. Darbo skelbime yra nurodytas specialus kriterijus darbo ieškantiems asmenims – jaunatviška išvaizda. Pareiškėja mano neatitinkanti šio kriterijaus, nors norėtų ir galėtų dirbti darbo skelbimu siūlomą darbą. Pareiškėja mano, kad tai yra pažeidimas, o darbdavys tokio reikalavimo darbo skelbime neturėtų nurodyti. Tarnybos buvo paprašyta tai patvirtinti arba paneigti.

Lygių galimybių kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimi, 2017 m. lapkričio 16 d. raštu Nr. (17)SN-233)S-678 kreipėsi į UAB „Gurmanų klubas“ direktorę V. Z. ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar į darbą indų plovėjo pareigoms yra priimamos tik moterys, jei taip – kodėl; ar atlikti šį darbą pretendavo vyrai, ar jiems buvo suteikta galimybė dalyvauti atrankoje į siūlomas pareigas. Teirautasi, ką reiškia skelbime pateiktas kriterijus „jaunatviška išvaizda“, klausiamo, ar tai nuoroda į žmogaus amžių, kodėl toks kriterijus numatytas darbo skelbime, kuo tai susiję su būsimomis pareigomis, taip pat ar į siūlomas pareigas darbuotojas jau yra priimtas, prašoma nurodyti jo amžių bei lytį, klausiamo, kas ir kieno nurodymu parengė ir išplatino darbo skelbimą. Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierius

n u s t a t ė:

2017 m. lapkričio 21 d. buvo gautas UAB „Gurmanų klubas“ direktorės raštas „Dėl informacijos pateikimo“. Direktorė teigia, kad įmonė yra atsakingas darbdavys, kuris laikosi teisės aktų reikalavimų, *inter alia* nediskriminuoti darbuotojų ir pretendentų. Siekiant tai patvirtinti, pateiktas ankstesnio darbo skelbimo pavyzdys: 2015 metų barmeno-padaavėjo darbo skelbimas, iki šiol pasiekiamas <https://www.dirba.lt/229586.html>. Nurodoma, jog įmonė nesutinka, kad šiuo konkrečiu atveju buvo pažeistas diskriminavimo draudimas. Įmonės direktorė teigė nuoširdžiai apgailestaujanti dėl situacijos, kuomet Pareiškėjai kilo abejonių dėl galimo lygių galimybių neužtikrinimo. Pabrėžiama, jog 2017 m. lapkričio 7 d. portale darbo.lt patalpintu skelbimu dėl indų plovėjos darbo nebuvo siekiama diskriminuoti asmenis pagal jokių kriterijus.

Atsakydama į pateiktus klausimus, įmonės direktorė teigia, kad į indų plovėjo (-os) pareigas gali būti priimtas bet kuris asmuo, nepriklausomai nuo lyties. Į skelbime nurodytas pareigas vyrai nepretendavo. Jeigu atsirastų pretenduojančių vyrų, jiems būtų suteiktos tokios pačios galimybės dalyvauti atrankoje kaip ir moterims. Šiuo metu indų plovėjas į darbą nėra priimtas.

Pasak direktorės, skelbime pateiktas kriterijus „jaunatviška išvaizda“ atitinka žodžio „jaunatviškas“ reikšmę, nurodomą lietuvių kalbos išteklių informacinėje sistemoje (<https://lkiis.lki.lt/dabartinis>). Šioje sistemoje nurodyta, kad „jaunatviškas, ~a (1) → jaunatvė: J. juokas, džiaugsmas. ~ai prv.: ~ai spindi akys. ~umas (2)“. Kartu skelbime pavartotas žodis „išvaizda“ atspindi tai, kad pretendento džiaugsmingumas vertinamas pagal tai, kiek asmuo išoriškai sugeba parodyti, kad yra džiaugsmingas. Direktorės nuomone, kitokiu būdu įvertinti džiaugsmingumo objektyviai nėra įmanoma. Kriterijus „jaunatviška išvaizda“ reiškia, kad UAB „Gurmanų klubas“ pageidauja, jog darbuotojas būtų džiaugsmingas ir pozityviai nusiteikęs, o šis kriterijus nėra susijęs su pretendento amžiumi. Žodžiai „jaunas“ ir „jaunatviškas“ nėra tos pačios reikšmės.

Įmonės rašte teigiama, jog kriterijus „jaunatviška išvaizda“ įmonei yra svarbus dviem aspektais – dėl paties būsimo darbuotojo interesų apsaugos ir dėl kolektyvo interesų apsaugos. UAB „Gurmanų klubas“ vadovės vertinimu, indų plovėjo (-os) darbas yra pakankamai monotoniškas, todėl siekiant, kad būsimas darbuotojas jaustųsi gerai, monotoniškas darbas darbuotojo neslėgtų, buvo nurodytas „jaunatviškos išvaizdos“ kriterijus, reiškiantis, kad asmuo turėtų būti džiaugsmingas bei nusiteikęs

pozityviai. Taigi, kriterijumi „jaunatviška išvaizda“ siekiama ne diskriminuoti, priešingai – užtikrinti būsimą darbuotojo teisėtą ir pagrįstą interesų apsaugą. Be to, šios savybės svarbios ir tuo aspektu, kad indų plovėjo (-os) yra ieškoma ir darbui neseniai veiklą pradėjusiame UAB „Gurmanų klubas“ padalinyje – restorane „El Mercado“. Didžioji dalis darbuotojų yra ką tik priimti į darbą, todėl nurodytas kriterijus itin svarbus formuojant naują komandą, užtikrinant bendrą mikroklimatą visiems darbuotojams bei garantiją kiekvienam darbuotojui individualiai jaustis gerai. „Jaunatviškos išvaizdos“ kriterijus yra būtinas, nes šio kriterijaus neatitikimas galėtų lemti „nepagrįstus konfliktus su bendradarbiais, elgesį, kuriantį įtampą tarp įmonės darbuotojų, psichologinio diskomforto kolektyve sukūrimą, pažiūrų, nesuderinamų su dirbamu darbu ar visuomenės moralės normomis, demonstravimą“, o pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, toks elgesys laikomas netinkamu darbuotojo elgesiu darbe (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-48-969/2015).

Darbo skelbimą parengė „Gurmanų klubas“ direktorė.

Įmonės vadovė taip pat atkreipia dėmesį, kad, pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, „Kaip ir bet kurio įstatymo pažeidimas, Lygių galimybių įstatymo pažeidimas turi keturis sudėties elementus – subjektą, objektą, subjektyviąją pusę ir objektyviąją pusę.“ Pirmiau pateikti atsakymai į Tarnybos klausimus, pasak įmonės direktorės, patvirtinta, kad UAB „Gurmanų klubas“ jokių neteisėtų veiksmų nepadarė (t. y., nėra jokių tariamo pažeidimo objektyviosios pusės požymių), todėl konstatuoti pažeidimą nėra pagrindo. Taip pat nėra ir subjektyvinės pusės elementų – įmonė neturi / neturėjo tikslo diskriminuoti pretendentų pagal jokių kriterijus. Priešingai, vienintelis tikslas yra priimti į indų plovėjo (-os) pareigas geriausias dalykines savybes turintį asmenį, nepriklausomai nuo šio asmens lyties ir amžiaus.

Įmonės direktorės manymu, net ir hipotetiškai teigiant, kad galimai tam tikras pažeidimas padarytas, tinkamas atsakomybės subjektas tokiu atveju turėtų būti ne UAB „Gurmanų klubas“, bet darbo.lt portalą administruojantis subjektas, kadangi būtent jis patalpino skelbimą.

UAB „Gurmanų klubas“, siekdama pašalinti bet kokias abejones (net ir nevertinant jų pagrįstumo), detalizavo indų plovėjo darbo skelbimą atsižvelgus į Tarnybos rašte iškeltas abejones.

UAB „Gurmanų klubas“ prašo atsisakyti nagrinėti Pareiškėjos skundą.

Lygių galimybių kontrolierius

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Gurmanų klubas“, darbo skelbime nurodydama reikalavimą dėl „jaunatviškos išvaizdos“, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio ir Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio reikalavimų.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 25 straipsnyje įtvirtinta, kad Sąjunga pripažįsta ir gerbia pagyvenusių žmonių teisę gyventi oriai ir nepriklausomai bei dalyvauti visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime. Šioje chartijoje pabrėžiamas išskirtinis dėmesys pagyvenusių žmonių, kaip vienos iš labiau socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių, teisių apsaugai, kadangi būtina užtikrinti tokių visuomenės grupių teisių deramą apsaugą, šios grupės turi turėti lygias galimybes dalyvauti visuomenės gyvenime, realizuoti savo teises bei įgyvendinti savo pareigas. Specifiškai 23 straipsnyje pabrėžiamas moterų ir vyrų lygybės principas, akcentuojama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą. Chartijoje numatytas ypatingas dėmesys lyčių lygybei.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas arba tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo

1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnyje nustatyta, kad skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus.

Pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnį, skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą ar mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę venai iš lyčių, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 5 punkte nurodytą atvejį, reikalauti iš darbo ieškančių asmenų informacijos apie jų šeimines padėti, amžių (išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus), privatų gyvenimą ar šeimos planus.

Aptariamu atveju darbo.lt interneto svetainėje 2017 m. lapkričio 7 d. buvo paskelbtas UAB „Gurmanų klubas“ darbo skelbimas dėl indų plovėjo pareigų, tačiau skelbime pareigų pavadinimas buvo išreikštas tik moteriškąja gimine, be to, įrašytas vienas iš kriterijų kandidatui – jaunatviška išvaizda. Nors savo rašte įmonės direktorė teigė, kad darbo skelbimo turinys buvo pakoreguotas, bet sprendimo surašymo dieną (2017 m. lapkričio 29 d.) darbo skelbimas vis dar yra pasiekiamas darbo.lt puslapyje.

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 1999 m. lapkričio 4 d. nutarime Nr. 5(74) „Dėl pareigų, profesijų, mokslo laipsnių ir panašių pavadinimų“ (toliau – nutarimas Nr. 5(74)) nurodyta, kad pareigų, profesijų, teisinio statuso, rangų, titulų, mokslo laipsnių ir panašūs pavadinimai apibendrintai turi būti reiškiama vyriškosios giminės daiktavardžiais. Nagrinėjamu atveju skelbime pareigos nurodytos tik moteriškąja gimine. Įmonės direktorė V. Zanevė teigė, kad į indų plovėjo pareigas gali būti priimtas bet kuris asmuo, nepriklausomai nuo asmens lyties, bei teigė, kad vyrai į pareigas nepretendavo, bet jiems tikrai būtų sudaromos galimybės dalyvauti atrankoje. Vertinant tai, kad pareigų pavadinimas suformuluotas tik moteriškosios giminės daiktavardžiu, manytina, kad tai riboja vyrų lygias galimybes kandidatuoti, nes taip jie yra atgrasomi kreiptis dėl galimų pareigų; netiesiogiai nurodant, kad dirbti galimai laukiama tik moterų, skatinami neigiami lyčių stereotipai, kai darbai skirstomi į moteriškus ir vyriškus.

UAB „Gurmanų klubas“ direktorė pateikia žodžio „jaunatviškas“ reikšmės interpretaciją – „džiaugsmingas ir pozityviai nusiteikęs“, bet, manytina, kad nebūtinai vien žodžiu „jaunatviškas“ galima apibūdinti džiaugsmingus ir pozityviai nusiteikusius asmenis. Naudojantis ta pačia lietuvių kalbos išteklių informacine sistema <https://lkiis.lki.lt> galima išsiaiškinti žodžio „jaunatvė“ reikšmę, iš kurio, pagal Lietuvių kalbos žodyną, kaip parašė ir įmonės direktorė, padarytas žodis „jaunatviškas“. Jaunatvė apibūdinama kaip „jaunas amžius, jaunystė“. Taigi būtų galima daryti išvadą, kad žodis „jaunatviškas“ reiškia besielgiantis kaip jaunas asmuo; žodyne pateikiami pavyzdžiai „jaunatviškas juokas, džiaugsmas“. Bet kartu tai nepaneigia, kad ir vyresnio amžiaus žmogus, besielgdamas ar besirengdamas pagal savo amžių, negali būti tiek pat pozityviai nusiteikęs ir džiaugsmingas. Jeigu įmonei svarbus asmenų džiaugsmingumas ir pozityvumas, būtent taip skelbime ir galima nurodyti, neklaidinant dėl kriterijaus asociacijos su amžiumi.

Aiškindama, kodėl reikalinga būtent jaunatviška išvaizda, UAB „Gurmanų klubas“ direktorė teigė, kad tik išvaizda rodo, jog kandidatas yra džiaugsmingas ir pozityvus, kitokio būdo objektyviai įvertinti džiaugsmingumą nėra. Kaip aptarta šiame sprendime pirmiau, jaunatviškumas, kaip džiaugsmingumas ir pozityvumas, atskleidžiamas per veiksmus, taigi įrašant konkretų jaunatviškos

išvaizdos kriterijų, teikiama nuoroda, kad žmogus turi atrodyti vizualiai jaunatviškai, o ne elgtis arba mąstyti jaunatviškai. Pagal darbo skelbimo turinį galima susidaryti nuomonę, kad darbdaviui svarbi tik vizuali asmens išraiška, o ne jo vidinės savybės. Remiantis tuo, manytina, kad jaunatviška išvaizda gali būti suvokiama labiau kaip jauno žmogaus išvaizda, nes vizualiai jaunatviškumas turėtų būti perteikiamas per atrodymą jaunai, o tai iš esmės nulemia asmens amžius – gerokai didesnė tikimybė, kad jaunas žmogus atrodys jaunatviškiau nei vyresnio amžiaus asmuo. Darytina išvada, kad jaunatviška išvaizda tiesiogiai siejama su amžiumi.

Darbo skelbimu ieškoma darbuotojo indų plovimo funkcijai atlikti, kaip apibūdino pati įmonės direktorė – monotoniškam darbui. Siekiant atlikti darbo funkcijas, manytina, reikia mechaniškai dirbti, vadinasi, tai nėra naujų idėjų kūrimas ir įgyvendinimas, tai nėra protinis darbas. Taigi jaunatviškumas, pasak direktorės, reikalingas tik tam, kad būtų užtikrinti būsimo darbuotojo, taip pat ir kitų darbuotojų interesai. Pirmiausia darbuotojas, pasak direktorės, turi būti džiaugsmingas ir pozityviai nusiteikęs, kad jo neslėgtų monotoniškas darbas ir jis gerai jaustųsi. Akivaizdu, jog jaunatviškos išvaizdos kriterijus negali būti siejamas su asmens savijauta; net ir jaunatviškai atrodantį žmogų galėtų slėgti monotoniškas darbas, taigi tai priklauso ne nuo išvaizdos, o individualių asmens savybių bei darbo atmosferos (sąlygų).

Įmonės direktorės teiginys, kad jaunatviškos išvaizdos reikalavimu siekiama užtikrinti darbuotojų kolektyvo interesų apsaugą, nėra pagrindžiamas, koks konkretus elgesys ir (arba) kokios konkrečios asmenų, neturinčių jaunatviškos išvaizdos, pažiūros galėtų būti suvokiamos kaip nesuderinamos su dirbamu darbu arba visuomenės moralės normomis. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo sprendimas – tam tikri žodžiai – cituojamas be konteksto, nepaaiškinant, kaip tai veiktų konkrečiu atveju. Be to, iš pateikto įmonės direktorės paaiškinimo būtų galima daryti išvadą, kad skirtingo požiūrio arba amžiaus žmonės niekada negalėtų dirbti kartu. Toks teiginys laikytinas prieštaraujančiu asmenų lygybės principui, kadangi skirtingas asmenų amžius arba išvaizda negali turėti įtakos tam, kad šiais požymiais besiskiriantys asmenys nebegalėtų dirbti kartu, o jų tiesioginis kontaktas iškart sukeltų nepagrįstus konfliktus. Konstatuotina, kad UAB „Gurmanų klubas“ nepagrįstai riboja lygias galimybes įsidarbinti vyresnio amžiaus asmenims.

UAB „Gurmanų klubo“ direktorės argumentas, kad nagrinėjamu atveju nėra visų Lygių galimybių įstatymo pažeidimo sudėties elementų – objektyviosios pusės požymių, taip pat ir subjektyvios pusės elementų (nebuvo tikslo diskriminuoti), laikytinas nepagrįstu, kadangi Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio pažeidimas yra formalios sudėties, t. y., tokiam pažeidimui nėra būtini visi objektyviosios pusės požymiai, užtenka vien pirminių veiksmy, kurie jau potencialiai gali

diskriminuoti. Vertinant teiginius, kad nėra objektyviosios pusės požymių, svarbu apsibrėžti, kokie tai gali būti požymiai. Įprasta, kad objektyvioji pusė suprantama kaip veika, padariniai, priežastinis ryšys tarp veikos ir padarinių, padarymo laikas, vieta, būdas, įrankiai, priemonės, kitos aplinkybės. Šiuo atveju žinoma, kad darbo.lt svetainėje 2017 m. lapkričio 7 d. buvo paskelbtas įmonės direktorės paruoštas darbo skelbimas, taigi yra konkreti veika (paskelbimas) ir jos laikas, be to, kadangi tai formalus pažeidimas, nėra būtini konkretūs padariniai ir priežastinis ryšys. Darbo skelbime nepagrįstai nurodytas „jaunatviškos išvaizdos“ reikalavimas atgraso vyresnio amžiaus asmenis nuo bandymo įsidarbinti siūlomose pareigose.

Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje nustatyta, kad nagrinėjant skundus dėl diskriminacijos, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamasis asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas. Remiantis šiuo straipsniu, manytina, kad skundžiamo asmens kaltė yra preziumuojama, jei užtenka aplinkybių, leidžiančių daryti prielaidą dėl galimos diskriminacijos. Šiuo atveju, UAB „Gurmanų klubas“ direktorė teigia, kad neturėjo tikslo diskriminuoti, tačiau neįvykdė Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintos pareigos, tai yra nepagrindė darbo skelbime nurodyto reikalavimo dėl jaunatviškos išvaizdos būtinumo.

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnyje numatyta išimtis, kada pirmenybės suteikimas vienai iš lyčių būtų pateisinamas – kai atliekamas tam tikras darbas, kurį gali atlikti tik konkrečios lyties asmuo, lytis yra būtinas (neišvengiamas) ir lemiantis profesinis reikalavimas. Šiuo atveju, manytina, indų plovėjo funkcijas vienodai gerai gali atlikti abiejų lyčių asmenys.

Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnyje numatyta, kad pirmenybės teikimas vienu iš pagrindų (šiuo atveju amžiaus) gali būti pateisinamas keliais atvejais. Pirmuoju (Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 punktas) atveju tai yra įstatymų nustatytos dėl pilietybės taikomos skirtingos teisės, tačiau ši situacija nėra susijusi su pilietybe. Antrasis atvejis (Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 7 punktas) – situacijos, kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tam tikra žmogaus savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas. Nagrinėjamu atveju tiek jauno, tiek vyresnio amžiaus žmogus gali atlikti indų plovėjo funkcijas – plauti indus, taigi šioje situacijoje negalima pagrįsti skelbime numatytų reikalavimų – tiek pareigų nurodymo tik moteriškąja gimine, tiek jaunatviškos išvaizdos kriterijaus.

Darytina išvada, kad UAB „Gurmanų klubas“ direktorė, darbo skelbime dėl indų plovėjo pareigų nurodydama pareigas tik moteriškąja gimine, nepagrįstai suteikė pirmenybę vienai lyčiai (moterims),

taip pat, nurodydama kriterijų „jaunatviška išvaizda“, nepagrįstai teikė pirmenybę jaunesnio amžiaus asmenims. Tokiais veiksmais UAB „Gurmanų klubas“ direktorė tiesiogiai diskriminavo vyrus ir vyresnio amžiaus asmenis, taigi pažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnį bei Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnį, t. y., padarė lygių galimybių pažeidimą.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsniu bei Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu ir 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu:

Lygių galimybių kontrolierius

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti UAB „Gurmanų klubas“ direktorę dėl padaryto pažeidimo,
2. Su sprendimu supažindinti UAB „Gurmanų klubas“ direktorę ir Pareiškėją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Seimo kontrolierius,
laikiniai pavaduojantis lygių galimybių kontrolierių

Raimondas Šukys